

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:** - Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 16 januari 2006 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en van het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Het voornoemd voorwerp van decreet wijzigt drie decreten:

- Het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging wordt geactualiseerd:
 - o Crematoria zijn niet langer verplicht te beschikken over een urnenveld, een strooiweide en een columbarium;
 - o Naast grafconcessies en concessies op columbaria worden ook concessies op urnenvelden mogelijk;
 - o De onderhoudsplicht geldt voor alle vormen van concessies;
 - o De stoffelijke overschotten moeten niet meer individueel vervoerd worden. Ze kunnen met een lijkwagen worden vervoerd of op een passende wijze die veilig, hygiënisch en met respect voor de overledene verloopt;
 - o In de laatste wilsbeschikking zal de declarant ook kunnen aangeven dat hij na het overlijden zijn stoffelijk overschot wil schenken aan een wetenschappelijke instelling;
 - o De bepaling over de as-bestemming wordt herschreven en verduidelijkt;
 - o Verouderd taalgebruik wordt aangepast;
 - o Een technische rechtzetting wordt doorgevoerd.
- In het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria worden de subsidies voor crematoria geschrapt. Het opschrift van het decreet wordt aangepast.
- In artikel 396, §2 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur wordt een punt 3° toegevoegd, zodat crematoria kunnen worden opgericht en beheerd door opdrachthoudende verenigingen met private deelname.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kancelarij en Bestuur

Beleidsveld: Binnenlands bestuur en stedenbeleid

Inhoudelijk Strukturelement: Binnenlands Bestuur

Operationele doelstelling: We verbeteren de organieke regelgeving en versterken daarbij de gemeenteraad (Beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2.3. (12))

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het bijgevoegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch- en taalkundig advies nr. 2022/398 van 27 oktober 2022.

Vorige beslissing

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 13 januari 2023 met het oog op het inwinnen van de adviezen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Gegevensbeschermingsautoriteit, en indien deze adviezen geen aanleiding gaven tot aanpassing van de teksten, met het oog op het inwinnen van het advies van de Raad van State (VR 2023 1301 DOC.0011).

Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (hierna VTC) heeft op 7 maart 2023 advies uitgebracht bij dit voorontwerp van besluit (advies nr. 2023/019).

In haar advies besluit de VTC dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- *de rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp, minstens aan de memorie (luik 2);*
- *de verwerkingsverantwoordelijke opnemen in het Ontwerp (luik 4);*
- *een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);*
- *de categorieën persoonsgegevens duidelijker afbakenen (luik 5);*
- *de bewaartermijn bepalen, minstens criteria opnemen in het Ontwerp die toelaten om de bewaartermijn te bepalen en deze termijnen verantwoorden in de memorie (luik 5);*
- *de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);*
- *de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).*

In wat volgt wordt puntsgewijs verduidelijkt of dit VTC-besluit wordt gevolgd en of dat tot tekstaanpassing leidt:

1. *de rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp, minstens aan de memorie (luik 2);*

De VTC gaat er van uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond "taak van algemeen belang", waar het gaat om het ontvangen van documenten en het opvolgen ervan. De VTC beveelt aan om deze rechtvaardigingsgrond te voegen aan de tekst van het Ontwerp of de memorie. Dit wordt gevolgd en de memorie van toelichting is in die zin **aangepast**.

2. de verwerkingsverantwoordelijke opnemen in het Ontwerp (luik 4);

Volgens de VTC moet de tekst van het ontwerp aangevuld worden met de verwerkingsverantwoordelijke. Artikel 15, §1, tweede lid van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging bepaalt nochtans dat elkeen vanaf 16 jaar een schriftelijke kennisgeving van zijn laatste wilsbeschikking kan overmaken *aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn gemeente*. Ook artikel 24 van datzelfde decreet kan niet anders geïnterpreteerd worden dan dat de gemeente verwerkingsverantwoordelijke is.

Deze aanbeveling van de VTC wordt daarom **niet gevolgd**.

3. een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);

De VTC adviseert een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) in het voorontwerp van decreet op te nemen. Dit wordt **niet gevolgd**. De GEB-regel vloeit rechtstreeks voort uit artikel 35 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Het komt aan elke verwerkingsverantwoordelijke toe om te bepalen of zo'n GEB-beoordeling vereist is. In deze treedt het lokaal bestuur zelf op als verwerkingsverantwoordelijke.

De VTC acht een GEB nodig aangezien ze ervan uitgaat dat er een bijzondere categorie van persoonsgegevens betrokken is, m.n. gezondheidsgegevens.

Aangezien dit niet het geval is (zie verder onder punt 4.), lijkt een GEB in elk geval niet vereist.

4. de categorieën persoonsgegevens duidelijker afbakenen (luik 5);

De VTC beveelt aan de categorieën persoonsgegevens duidelijker af te bakenen. De VTC spreekt over identificatie- en contactgegevens (naam en voornaam), verblijfsgegevens (hoofdplaats) en gezondheidsgegevens (overlijden). Wat die laatste categorie, gezondheidsgegevens, betreft, is niet duidelijk waarom de VTC die vermeldt. De AVG-verordening is niet van toepassing op de persoonsgegevens van overleden personen. Bovendien dient de wilsbeschikking enkel om na te gaan in welke mate de lijkbezorging, die de nabestaanden wensen, in overeenstemming is met de laatste wil. Dat heeft niets te maken met gezondheidsgegevens. De categorieën, enerzijds identificatie- en contactgegevens, en anders de verblijfsgegevens, zijnde de 'gewone' persoonsgegevensblijken kunnen uit het ontwerpdecreet worden afgeleid. Het moet immers duidelijk zijn van wie de laatste wilsbeschikking uitgaat.

Dit advies wordt daarom **niet gevolgd**.

5. de bewaartermijn bepalen, minstens criteria opnemen in het Ontwerp die toelaten om de bewaartermijn te bepalen en deze termijnen verantwoorden in de memorie (luik 5);

De bewaartermijn van bestuursdocumenten wordt geregeld door het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Artikel III.87 Bestuursdecreet bevat de criteria volgens dewelke de termijnen worden bepaald. Het betreft de manier bij uitstek waarop binnen het Vlaamse bestuurslandschap de bewaring van gegevens wordt bepaald.

De aanbeveling om de bewaartermijnen in de regelgeving zelf op te nemen wordt daarom **niet gevolgd**.

6. de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);

De verplichting dat persoonsgegevens juist moeten zijn en zo nodig moeten worden geactualiseerd, wordt al opgelegd door artikel 5, lid 1, onder d) AVG. Het is niet noodzakelijk om dit nog eens in dit voorontwerp van decreet op te nemen.

Het standpunt van de VTC om de nodige maatregelen rechtstreeks in het voorontwerp van decreet op te nemen wordt daarom **niet gevolgd**.

7. de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Het grondwettelijk beginsel van de lokale autonomie brengt mee dat het in eerste instantie toekomt aan de lokale besturen om, in overleg met hun DPO, te bepalen/regelen hoe ze de verwerkingen concreet organiseren. Het komt aan de verwerkingsverantwoordelijken toe om de nodige maatregelen te nemen en deze ook te kunnen aantonen (verantwoordingsplicht). Daarbij is het mogelijk dat de lokale besturen de AVG op een verschillende manier toepassen. Binnen het gegevensbeschermingsrecht wordt aangenomen dat er niet één enkele oplossing of manier van werken mogelijk is, maar dat een verwerkingsverantwoordelijke meerdere mogelijkheden daartoe heeft¹.

Deze aanbeveling wordt daarom **niet gevolgd**.

De VTC stelt terecht dat het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging geen bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens bevat. Haar aanbeveling om de bestaande regelgeving te screenen op AVG-conformiteit en navenant aan te passen wordt ter harte genomen bij een volgende decreetwijziging.

Gegevensbeschermingsautoriteit

Gelet op het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de Autoriteit wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, besliste het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit op de zitting van 27 april 2023 om te verwijzen naar het standaardadvies nr. 65/2023 van 24 maart 2023 betreffende de redactie van normatieve teksten (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-65-2023.pdf>).

In dit algemene advies wordt gewezen op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt, moet voldoen.

De Vlaamse Regering meent dat het voorliggende ontwerpbesluit, in combinatie met de regeling in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, en de AVG-regelgeving, de betrokkenen toelaten om duidelijk te kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Dit standaardadvies geeft **geen aanleiding** tot tekstaanpassingen.

2. INHOUD

Overeenkomstig de principiële goedkeuring van 13 januari 2023, is advies ingewonnen bij de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Deze adviezen hebben geen aanleiding gegeven tot aanpassingen aan het ontwerpbesluit. Evenwel wordt een minimale aanpassing doorgevoerd aan de Memorie van Toelichting.

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt hierbij voor tweede principiële goedkeuring voorgelegd.

¹ Dit standpunt is in lijn met eerder ingenomen standpunten van de Vlaamse Regering. Zie onder meer de nota van de Vlaamse Regering over het decreet van 17 februari 2023 tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen negatieve budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Het voorontwerp voorziet in een subsidiestop voor de crematoria. Dat betekent dat de Vlaamse overheid niet langer zal tussenkomen in de infrastructurele uitgaven van de crematoria, met name wat betreft de nieuwbouw of verbouwing van met het oog op het oprichten van een nieuw crematorium en de uitbreiding van de bestaande installaties. Projectonderdelen op het vlak van oveninstallatie, nieuwbouw met volledige afwerking met inbegrip van de administratieve lokale en ceremonieruimten en omgevingsaanleg komen niet meer in aanmerking voor subsidies.

De kredieten voor de crematoria zijn opgenomen in het begrotingsartikel SJO-1SMC2GA-WT. In de BA 2022 was voor dit begrotingsartikel 28.644,000 euro VAK en VEK ingeschreven. Dat krediet bevat de uitgaven voor de dagelijkse werking van de beleidsondersteuning, de uitbouw van het kenniscentrum, de ondersteuning van de lokale besturen en de kosten voor de communicatie en de kennisdeling met de lokale besturen. Daarnaast wordt op het voormeld krediet middelen voorzien voor subsidies van specifieke investeringen in de lokale besturen.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de inspectie van Financiën werd verleend op 10 november 2022.

Begrotingsakkoord

Het advies van de minister bevoegd voor de begrotingen werd verleend op 12 december 2022.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het bijgaande voorontwerp van decreet voorziet in een subsidiestop voor de crematoria. Crematoria worden in Vlaanderen doorgaans beheerd door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Zij zullen voor de toekomstige werken aan de infrastructuur aan de crematoria niet meer kunnen genieten van een subsidie van de Vlaamse overheid.

Het is evenwel zo dat de bestaande crematoria intussen de belangrijkste investeringen achter de rug hebben. Bovendien zal de omvorming naar een opdrachthoudende vereniging met private deelname

eventueel leiden tot een inbreng van privaat kapitaal. De impact van deze wijziging zal vermoedelijk dan ook beperkt blijven.

In het bijgaande voorontwerp van decreet is bepaald om mogelijk te maken dat een declarant in de laatste wilsbeschikking ook kan aangeven dat hij zijn stoffelijk overschot wil schenken aan een wetenschappelijke instelling. Daarnaast worden (beperkte) wijzigingen aangebracht aan de mogelijkheden op het vlak van de as-bestemming na crematie. Het is daarbij ook de bedoeling dat het document van de laatste wilsbeschikking wat meer onder de aandacht wordt gebracht. Dat kan ertoe leiden dat meer mensen gaan nadenken over hun wensen met betrekking tot hun levenseinde en overlijden en een laatste wilsverklaring zullen neerleggen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand. Dat kan een invloed hebben op de dienstverlening van de lokale overheden en de personeelsinzet. De omvang ervan is evenwel moeilijk te becijferen.

4. VERDER TRAJECT

Het voorontwerp van decreet wordt na de tweede principiële goedkeuring voor advies voorgelegd aan de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen. Na verwerking van het advies van de Raad van State zal het ontwerp van decreet geagendeerd worden voor definitieve goedkeuring.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar tweede principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 16 januari 2006 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en van het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria

2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten over het voormelde voorontwerp van decreet het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS